

Vecpiebalgas muiža ir viens no Piebalgas lepnumiem. Pārdzīvojuši dažādus laikus un pārmaiņas, bet kopš 1923.gada agrārās reformas tā kalpo sabiedrībai. Te vienmēr bijis tautas nams, bibliotēka, savulaik Inešu pagasta vietējā vara, vēlāk un arī tagad telpas pašvaldības darbiniekiem.

Pēdējos gados gan administratīvi teritoriālajām reformām atālinot varu, gan sarūkot iedzīvotāju skaitam, pilni ikdienas ritms pieklūvis, arī pagasta kultūras dzīve. Jau kādu laiku inesešu vidū vairojās runas, ka pašvaldība domā par pils nodošanu privātajiem. Tas raisīja satraukumu, neziņu.

Lai diskutētu, Cēsu novada pašvaldības Kultūras pārvalde inesešus aicināja uz Kultūras domnīcu par un ap kultūras dzīvi Inešos, lai saprastu viņu vēlmes un kopā meklētu un apsvērtu risinājumus, kā izmantot gan muižas pilni, gan visu kultūrvēsturisko kompleksu. Par to, ka inesešiem nav vienalga, kas un kā saimniekos pilni, liecināja tautas nama pilnā zāle. Cēsu novada domes priekšsēdētāja vietnieks Atis Eglīņš-Eglītis deva nelielu ieskatu, kā citviet pasaulē attīstās mazas vietas. Pasakot, ka netiks runāts par Vecpiebalgas muižas atsavināšanu, jo tāds jautājums netiek izskatīts, muiža ir un paliek pašvaldības īpašums, sasprindzina zālē mazinājās.

“Infrastruktūra veidota lielākam iedzīvotāju skaitam, samazinās resursi, bet gaidas un vēlmes palielinās. Gribam pārmaiņas, bet tās ir lēnas. Ja tās skar kādu konkrēti, viņš ir pret. Ir jābūt skaidram, ko kopā darām, varam un gribam, kā iedzīvotāji un pašvaldība var apvienot resursus. Mazām vietām pārmaiņu laikā palielinās radošo industriju loma. Būtuiski ir saglabāt tradīcijas, tās ir spēks, kas satur kopienas. Bieži dzirdēts – ko tad mēs varam, esam mazs pagasts. Taču mazs var būt drosmīgs, vēsturisks, jauns, mūsdienīgs, skaists. Inešiem piemērojami visi šie vārdi,” uzmundrinot sarunai, sacīja A.Eglīņš – Eglītis. Domājot par pils izmantošanu, svarīgi, ka ēka ir sakārtota, nav nepieciešami lieli ieguldījumi.

“Pēc administratīvi teritoriālās reformas esam ceļa sākumā lielajā Cēsu novadā. Cēsis ir pašprietiekams, tām ir sava pils, attīstības mērķi, savi vēstures stāsti, un, ja godīgi, Cēsim Piebalgu nevajag. Bet arī Piebalgai Cēsis nevajag, esam pašprietiekami gan ar vēsturi, gan šodien, tradīcijām un pamatīgumu. Piespiedu laulības ir notikušas, sadarbība ir vienīgais ceļš attīstībai,” uzsvēra inesiete, Cēsu novada domes deputāte Ella Frīdvalde – Andersone.

Kultūras dzīve attīstībai

Sarunā ne reizi vien ieskanējās, kā bija toreiz, pirms pirmās administratīvi teritoriālās reformas, kā ir tagad lielajā novadā. Agrākos gados ineseši vienmēr iesaistījušies kultūras dzīves veidošanā un norisēs. “Nemot vērā iedzīvotāju skaitu un budžeta iespējas, Inešu tautas namā kultūras darbiniekiem vienmēr bijusi pusslodze. Tautas

Meklē Vecpiebalgas muižas nākotnes iespējas

nama vadītājam ir jābūt. Viņa funkcija nav tikai koncertu rīkošana,” atgādināja E.Frīdvalde – Andersone.

Tautas namā darbojas Vecpiebalgas muižas sieviešu koris. Patlaban Inešu tautas namā nav vadītāja. Kā atdzīvīnāt kultūras dzīvi, ja pēdējos gados ineseši ir kūtri pasākumu apmeklētāji? Vairākkārt izskanēja, ka pārmetumi par to, ka tautas namā ir maz pasākumu, ir nevietā, jo ar līdz šim atvēlēto finansējumu varēja sarīkot vienu kārtīgu pasākumu gadā.

“Piecos Vecpiebalgas pagastos kultūrā ir konkurence. Cilvēku ir tik, cik ir, nevar būt vienu vakaru teātra izrādē Inešos un Dzērbenē,” bilda Daiga Šatrovska. Dainis Andersons vērtēja, ka nelielā zāle, interjers ir piemēroti nelieliem koncertiem, monoizrādēm. “Ja te būs kvalitatīvi pasākumi, cilvēki brauks,” uzsvēra D.Andersons, bet Vecpiebalgas kultūras nama vadītāja Zigrīda Ruicēna atgādināja, ka veltas ir cerības, ka uz pirmo koncertu būs pilna zāle, cilvēkiem jāpieder, tai jāklūst par tradīciju – braukt uz koncertiem Vecpiebalgas muižā, zinot, ka te tiks pavadīts skaists vakars. “To, ko var rīkot muižas pilni, nevar Vecpiebalgas kultūras namā. Ēka un zāle jau pasaka priekšā, kas te iederas,” vērtēja Z.Ruicēna.

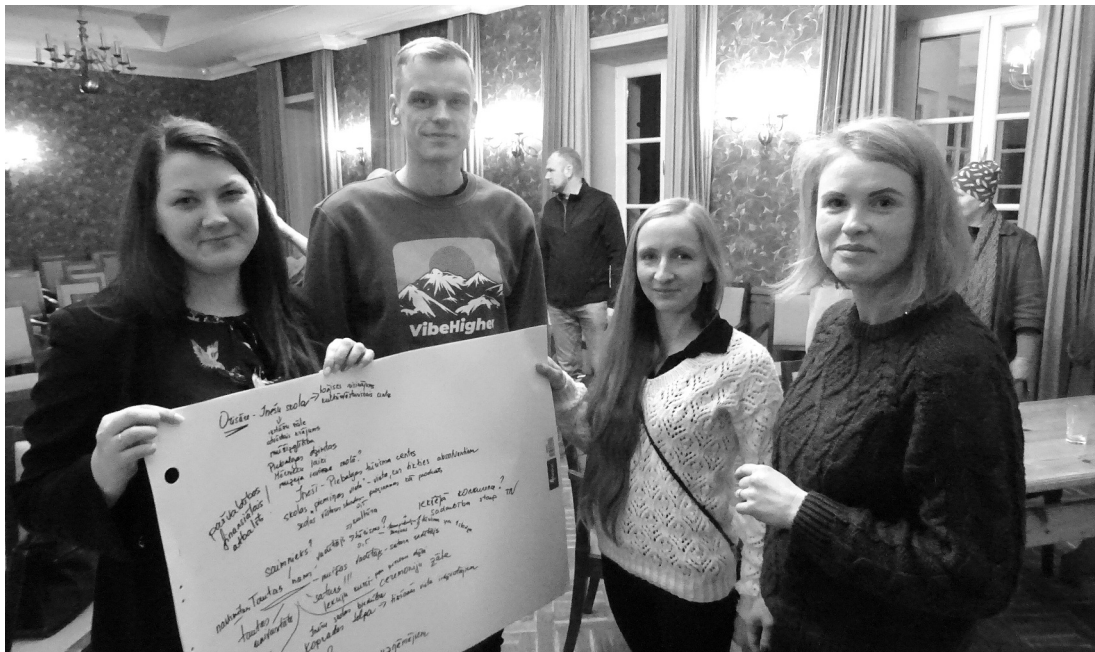
Vairāki ineseši uzsvēra: “Zinām, cik Inešos iedzīvotāju, bet pašvaldībai viņi jānovērtē, finansiāli jāatbalsta, lai te kas notiktu.”

“Orisāre” pie Orisāres

Muižas kultūrvēsturiskā vērtība ir viss komplekss. Neizmantota saimniekus gaida bijušās Inešu pamatskolas ēka. Pašvaldībai bija iecere tajā izveidot koprades telpas, bet intereses nebija. Patlaban dažas telpas ir uzņēmēji. Pašvaldības vadības un iedzīvotāju tikšanās reizē Vecpiebalgā izskanēja priekšlikums, ka muzeju apvienība “Orisāre” varētu pārcelties uz bijušās skolas ēku.

“Ideja par Inešu skolu ir sen, bet skaļi runāt sākam tikai tagad. Pārceļšanās būtu loģiska, Vecpiebalgas kultūrvēsturiskais centrs atgrieztos, kur tas bijis. Skolā varētu būt atklātais krājums. Paveras mūžizglības iespējas. Mums ir plaši materiāli par Piebalgas dzimtām. Te būtu vieta, kur inesešiem pulcēties, runāt ne tikai par vēsturi. Varam stāstīt, rādīt, tēmu ir bezgala daudz,” sacīja muzeju apvienības vadītāja Līva Grudule.

Vecpiebalgas apvienības pārvaldes vadītājs Viesturis Burjots vērtēja, ka Vecpiebalgas vidusskolai, meklējot savu izglītības

◆ IDEJAS IR. Cēsu novada Kultūras pārvaldes vadītāja Lauma Dambrova un ineseši Edžus Ķaukulis, Ieva Boginska un Ilze Kuligina pārliecināti, ka daudzas ieceres īstenosies.

programmu piedāvājumu, muzejs var būt atbalsts. Bijusī skolotāja Sanita Cimdiņa pieminēja, ka inesešiem svarīgi, lai skolas ēkā būtu vieta arī skolas vēsturei. Tagad visdažādākie materiāli glabājas bijušo skolotāju mājās. “Vai, sanākot skolā, lai satiktos, nebūs jāmaksā, kā tas bija pēdējos Vecpiebalgas novada gados, kad pilni vietējie varēja iet tikai par maksu?” jautāja biedrības “Inešu skolas draugi” vadītāja Ilze Kuligina, bet L.Grudule uzsvēra, lai satiktos muzejā, nav jāmaksā.

““Orisāre” iegūtu cienījamu telpas, izstāžu zāli, vietu krājuma, tad mēs ieraudzītu krājuma bagātības. Tad beidzot “Orisāre” būtu pie Orisāres. Tas būtu magnets, kas pievilktu tūristus gan uz Piebalgas porcelāna fabriku, gan Sveču darbnīcu, gan “Apimi” kosmētikas ražotni, Piebalgas novadpētniecības ekspozīciju,” uzsvēra D.Andersons.

Ko darīs uzņēmēji, ko pašvaldība

Vasarā Ineši ar iespēju pastaiģāties pa pils apkārtni, parku, apmeklēt Sveču darbnīcu, Piebalgas porcelāna fabriku, kosmētikas ražotni, novadpētniecības ekspozīciju ir iecienīts tūristu apskates objekts. “Piebalgā tūrisms ir pieklūvis, jo nav speciālista. “Orisāre” būtu arī vieta tūrisma informācijai,” bilda L.Grudule. Tam piekrita V.Burjots: “Te varētu būt tūrisma punkts, kur tūristi atbrauc, tad vietējā gida pavadībā dodas tālāk ekskursijās.”

“Jautājums jau nav, vai būs tau-

tas nama vadītājs un tūrisma speciālists, bet lai Inešos būtu dzīvība un pasākumi. Muižas kultūras piedāvājumam ir liela nozīme. Kā iedzīvīnāt muižu aprītē? “Orisāre” viena nespēs piesaistīt tūristus, tikai sadarbībā ar uzņēmējiem. Varbūt to var darīt biedrība?” ieteica inesietis, Cēsu novada domes deputāts Indriķis Putniņš. Tam nepiekrita kādreizējā Inešu pagasta vadītāja Anīta Kamerāde, uzsvērot, ka biedrības var būt partneri, nevis apsaimniekotājs, kultūras dzīves un tūrisma organizētājs.

Uzņēmēja Ieva Boginska puda pārliecību, ka tūrisma piedāvājumam jābūt plašam, lai, ko darīt, ir visām paaudzēm. “Ja atbrauc tūristu autobuss, kādam ekskursanti jā sagaida, jāparāda, kur kas atrodas, jāpastāsta. Uzņēmējiem nav tādu resursu, lai paši to darītu,” uzsvēra uzņēmēja, bet I.Putniņš papildināja: “Tikai sadarbība! Lai tūristi paviesojas un apskata, kas te ir. Arī muižai jābūt atvērtai, tagad to var apskatīt tikai no ārpusēs. Ja pašvaldība nedod iespēju, tad neko nevar izdarīt.” Inese Pilābere atzina, ka varētu sagatavot gidus, kuri sagaida, un arī uzņēmēji to var darīt katrs savu dienu.

Inesiete Laura Prūse novērtēja: “Inešos redzu gatavu vienas dienas tūrisma piedāvājumu. Protams, vajag mārketinga plānu, svarīga ir reklāma. Būtuiski ir izveidot vienotu mājaslapu uzņēmējiem un pašvaldībai.”

Sarunā uzņēmēji galveno akcentu gan lika uz to, kas jā dara pašvaldībai. Brīžam ne vienam vien radās iespaids, ka pašvaldības uzdevums ir atvilināt tūristus līdz viņu namdurvīm, tad jau uzņēmēji

zinās, ko ar viņiem darīt. Protams, pašvaldības ziņā un iespējās ir, vai būs tautas nama vadītājs un tūrisma speciālists. “Varbūt var kultūras dzīvi organizēt Vecpiebalgā un Inešos kopā. Ja tūrisma galamērķis ir Piebalga, te ir uzņēmēji, kuri uzņem tūristus, varētu būt darbinieks, kuram pusslodze kā tūrisma speciālistam, pusslodze kā kultūras dzīves organizatoram,” ieteica E.Frīdvalde – Andersone.

Par to, kādam vajadzētu būt iecerētajam darbiniekam, izskanēja dažādi viedokļi. Arī tāds, ka viņš varētu būt muižas kompleksa pārvaldnieks un organizators. Kā piemērs tika minēta Veselavas muiža, kur tautas nama vadītājas pārziņā ir arī muiža, parks, kultūras notikumi un tūristu piesaiste.

“Pašvaldība ir saimnieks, un tā dod darba uzdevumu, kas jā dara,” atgādināja I.Putniņš.

Ar idejām, vajadzībām un arī sapņiem, kurus izteica ineseši, Cēsu novada Kultūras pārvaldes vadītāja Lauma Dambrova bija pierakstījusi lielu lapu. “Daudz tika runāts par ieguvumiem uzņēmējiem, tūristiem, bet ko iegūs vietējie iedzīvotāji? Ir bažas, lai šos objektus nepadarām par naudas nesējiem. Kādam ir jāgādā par vietējo kultūras dzīvi, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu,” atgādināja L.Dambrova.

Kā tiks apsaimniekots Vecpiebalgas muižas komplekss, jālemj novada tūrisma un kultūras nozares vadītājiem, speciālistiem. Protams, jā rēķinās ar cilvēkresursiem un pašvaldības iespējām, uzņēmēju ieinteresētību un iesaisti, inesešu aktīvu līdzdalību. □

Lappusi sagatavojusi SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.